

Παιδαγωγικές θέσεις του Πλάτωνα: Παρουσίαση και κριτική αποτίμηση

Ηλίας Γεραρής, εκπαιδευτικός ΠΕ70

Περίληψη

Ο Πλάτωνας αποτελεί έναν από τους μεγάλους φιλοσόφους που ανέπτυξαν μια συστηματική θεωρία για την εκπαίδευση, η οποία αποτελεί το κύριο μέλημα της πολιτείας. Πέρα από τις θεωρητικές του ιδέες ο Αθηναίος φιλόσοφος ανέπτυξε και στην πράξη μια εξαιρετική διδακτική και παιδευτική δραστηριότητα μέσα από την Ακαδημία του. Στην παρούσα εισήγηση, μετά τα αρχικά βιογραφικά στοιχεία και την εργογραφία του, θα παρουσιαστούν οι παιδαγωγικές του αρχές, ειδικά μέσα από τα δύο σπουδαιότερα έργα του, την *Πολιτεία* και τους *Νόμους*. Θα αναδειχθεί ότι ο Πλάτωνας υποστηρίζει παιδαγωγικές θέσεις διαχρονικές (ειδικά στους *Νόμους*) όπως ότι η αγωγή του παιδιού πρέπει να αρχίζει από την νηπιακή ηλικία, την καθιέρωση της δημόσιας και υποχρεωτικής εκπαίδευσης, όχι μόνο για τα αγόρια αλλά και για τα κορίτσια, την μεγάλη παιδευτική αξία του παιχνιδιού και την αξία του καλού παραδείγματος. Επίσης διαπιστώνεται ότι πρώτος διατυπώνει τις βασικές αρχές της σύγχρονης διδακτικής: την αυτενέργεια, την εποπτεία και τη συναισθηματική συμμετοχή στο διδασκόμενο αντικείμενο. Στο τέλος της εισήγησης θα γίνει κριτική ανάλυση κάποιων θέσεων του μέσα από το πρίσμα της σύγχρονης πραγματικότητας.

Λέξεις κλειδιά: Πλάτων, Πολιτεία, Νόμοι, παιδαγωγικές αρχές

1. Εισαγωγή

Ο Πλάτων (427-347 π.Χ.) ήταν αρχαίος Έλληνας φιλόσοφος από την Αθήνα, ο πιο γνωστός μαθητής του Σωκράτη και δάσκαλος του Αριστοτέλη. Το έργο του με τη μορφή φιλοσοφικών διαλόγων έχει σωθεί ολόκληρο (του αποδίδονται ακόμα και μερικά νόθα έργα): άσκησε τεράστια επιρροή στην αρχαία ελληνική φιλοσοφία και γενικότερα στη δυτική φιλοσοφική παράδοση μέχρι τις ημέρες μας. Υπήρξε κύριος οικοδόμος της φιλοσοφίας και εμπνευστής άμεσα ή έμμεσα των σπουδαιότερων κοινωνικοπολιτικών οραματισμών. Τα έργα του, τα οποία μπορούμε να τα διακρίνουμε σε τρεις περιόδους είναι τα παρακάτω:

Πρώτη περίοδος (400-387 π.Χ.): *Λάχης* ή περί ανδρείας, ηθικός, *Λύσις* ή περί φιλίας, *Ιππαρχος* ή περί φιλοκερδίας, *Απολογία*, *Κρίτων*, *Ευθύφρων* ή περί οσίου, *Ιππίας* ελάσσων ή περί ψεύδους, και *Ιων* ή περί *Ιλιάδος*, πειραστικός.

Δεύτερη περίοδος (386-367 π.Χ.): Μενέξενος, στο μεγαλύτερο μέρος επιτάφιος λόγος, Κρατύλος, γλωσσικά ζητήματα, Ευθύδημος ή εριστικός, ανατρεπτικός, Μένων ή περί αρετής, πειραστικός, Φαίδων ή περί ψυχής, Θεαίτητος ή περί επιστήμης, Παρμενίδης ή περί ιδεών, λογικός, Πολιτεία για το δίκαιο, Συμπόσιον ή περί έρωτος και παιδείας, Φαίδρος ή περί έρωτος και ρητορικής.

Τρίτη περίοδος (366-348 π.Χ.): Σοφιστής ή περί του μη όντος, ηθικός, Πολιτικός, Φίληβος ή περί ηδονής, ηθικός, Τίμαιος ή περί φύσεως, Κριτίας, ημιτελής διάλογος σε συνέχεια του Τίμαιου, Νόμοι, Πλάτωνος επιγράμματα.

2. Η πλατωνική παιδεία στην Πολιτεία.

Ο Πλάτων πιστεύει ότι η παιδεία είναι το «εν μέγα» (Πολιτεία, 423e), το οποίο θα συγκροτήσει ηθικά και πνευματικά το άτομο και ο λίθος που θα θεμελιωθεί η ιδανική πολιτεία. Ως δημόσιο αγαθό οφείλει να είναι προγραμματισμένη και κατάλληλα δομημένη με στόχο την απόκτηση της αρετής και περαιτέρω της ευδαιμονίας. Υπήρξε ο πρώτος που την κατέστησε αντικείμενο συστηματικής διερεύνησης και τη συνέδεσε με τη φιλοσοφία (Γεωργούλης, 1975, σ. 231-232). Η παιδεία δεν μπορεί να έχει ως σκοπό, απλώς, τη διατήρηση και εξασφάλιση της ζωής, αλλά την έξαρσή της προς την τελειότητα, την ανάταση της ψυχής προς το ύψιστο Αγαθό (Πολιτεία, 518b-d).

Περαιτέρω ο Πλάτωνας στην Πολιτεία αναφέρεται στο τριμερές της ψυχής: επιθυμητικόν, θυμοειδές και λογιστικόν. Στην ιδανική πολιτεία διακρίνει τρεις κοινωνικές τάξεις: των *αρχόντων*, όπου κυριαρχεί το *λογιστικόν*, με κύριο χαρακτηριστικό την σοφία, των *φυλάκων*, όπου κυριαρχεί το *θυμοειδές*, με κύριο χαρακτηριστικό την ανδρεία και των *δημιουργών* (βιοτέχνες και γεωργοί), όπου κυριαρχεί το *επιθυμητικόν*, με κύριο χαρακτηριστικό την σωφροσύνη (Jaeger, 1971, σ. 306). Έτσι η αγωγή θα είναι διαφορετική για κάθε κοινωνική τάξη, ανάλογα με τη μέλλουσα σταδιοδρομία και αποστολή τους.

Κυρίαρχο ρόλο έχουν τα Μαθηματικά όπου διακρίνονται στους εξής τομείς: αριθμητική, γεωμετρία, στερεομετρία, αστρονομία και αρμονική(Πολιτεία,Z.522c· Μέμμος, 1994, σ. 694). Πίστευε πως η πραγματική ουσία και το πραγματικό νόημα του φυσικού κόσμου είναι δυνατόν να γίνουν κατανοητά μόνο μέσα από τα Μαθηματικά. Αυτά προσφέρουν πρακτικές γνώσεις στη διοίκηση, αλλά και προετοιμάζουν το νου για τη φιλοσοφία, προσφέροντας γνώσεις στην αφηρημένη τους μορφή, στη μορφή της ιδέας (Πολιτεία 510c-e, 536d· Ασπρουλάκης, 1979, σ.

38). Χαρακτηριστική ήταν και η επιγραφή στην είσοδο της Ακαδημίας του Πλάτωνα: «Ουδείς αγεωμέτρητος εισίτω μοι την στέγην».

Επίσης μεγάλη παιδευτική αξία δίνει στη Μουσική. Σημειώνουμε ότι η λέξη μουσική στην αρχαιότητα είχε την έννοια της γενικής καλλιέργειας και ο «μουσικός ανήρ» δεν είναι ένας καλός μουσικός όπως τον εννοούμε σήμερα αλλά ένας καλλιεργημένος και εγγράμματος άνθρωπος. Η Μουσική προηγείται χρονικά και απόλυτα από τη Γυμναστική. Σταθερή πεποίθηση του Πλάτωνα είναι ότι ένα σώμα που βρίσκεται σε καλή κατάσταση δεν μπορεί εξ αυτού και μόνο να ωφελήσει την ψυχή, ενώ ένα εξαιρετικό πνεύμα μπορεί να ωφελήσει το σώμα (Πολιτεία 403d). Αυτή αποτελείται από τρία μέρη: το λόγο, την αρμονία και το ρυθμό. Ο Πλάτωνας αναγνωρίζει την ισχυρή της επίδραση στην ηθική και πνευματική εξέλιξη των παιδιών. Ο ρυθμός και η αρμονία εισχωρούν βαθιά μέσα στην ψυχή και επιδρούν εξαιρετικά δυνατά έτσι ώστε να φέρνουν την ευσχημοσύνη και να της δίνουν ωραία μορφή (Ξηροτύρης, 1969, σ. 47). Ωστόσο, αρμονίες με θρηνώδη χαρακτήρα ή αυτές που οδηγούν στη μαλθακότητα απορρίπτονται. Αποδεκτές γίνονται μόνο αυτές που αυξάνουν το θάρρος και ταιριάζουν σε «πολεμικούς άνδρες» (δωρικές) και οδηγούν στην ειρήνη και τη σωφροσύνη (ιωνικές). Ακόμη και το είδος των μουσικών οργάνων καθορίζεται από τους άρχοντες της πολιτείας (Ισηγόνης, 1964, σ. 56-57) στους οποίους ανήκει και η ευθύνη για τη μουσική αγωγή των νέων (Δεσποτόπουλος, 1980, σ. 81). Έτσι απαγορεύονται τα πολυφωνικά και πολύχορδα όργανα γιατί δεν αναπτύσσουν το σεμνό ήθος, ενώ επιτρέπονται τα απλά και λιτά όργανα όπως η λύρα και η κιθάρα.

Εξαιρετική είναι και η συμβολή της Γυμναστικής. Βασικός σκοπός της είναι να ενισχύσει το θυμοειδές της ψυχής, εκεί που εδρεύει η ανδρεία. Η ψυχή, το πνεύμα είναι εκείνο που θα καθορίσει τους κανόνες της Γυμναστικής με σύνεση και κατάλληλο σχεδιασμό (Σκουτερόπουλος, 2003). Η σωματική άσκηση στοχεύει στη διάπλαση του πνεύματος του ανθρώπου και την καλλιέργεια του θάρρους κυρίως, και όχι του σώματος (Πολιτεία 410c). Πρώτιστος στόχος της δεν είναι να κερδίσει κάποιος μετάλλια και δόξα, αλλά να καλλιεργήσει το θάρρος του και να διαπλάσει το χαρακτήρα του. Η πραγματική ισορροπία της ανθρώπινης φύσης επιτυγχάνεται τόσο μέσα από τη Φιλοσοφία και τη Μουσική, που θα δυναμώσει το λογιστικό τμήμα της ψυχής, όσο και με τη Γυμναστική, που θα συμβάλλει στην ενίσχυση του σώματος αλλά και του θυμοειδούς τμήματος της ψυχής.

Μεγάλη σημασία δίνει ο Πλάτωνας στη Διαλεκτική, η οποία αποτελεί την πεμπτουσία της παιδείας. Αυτή απελευθερώνει τον άνθρωπο από τις αισθήσεις και τον πλησιάζει στην αλήθεια

των πραγμάτων, στις απόλυτες ουσίες μετά από συστηματική σκέψη και λογική έκφραση. Είναι το επιστέγασμα, ο «θριγκός» (το τμήμα της αρχιτεκτονικής σύνθεσης των αρχαίων ναών που στηρίζεται στις κολόνες) των μαθημάτων. «Ὡσπερ θριγκός τοις μαθήμασιν ἡ διαλεκτική» (Πολιτεία 532b-534e). Αυτή κάνει να ξεχωρίζουν οι δύο ανώτερες τάξεις από την τρίτη τάξη των δημιουργών.

3. Η παιδεία στους Νόμους.

Στους Νόμους, και ειδικά στο Ζ' βιβλίο, ο Πλάτωνας εξετάζει την αγωγή από τη γέννηση ως την ενηλικίωση εκφράζοντας απόψεις που αποτελούν θεμελιώδεις αντιλήψεις της Παιδαγωγικής επιστήμης της εποχής μας. Αναφέρεται στις εξής περιόδους της αγωγής του νέου ανθρώπου:

- Από τη γέννηση ως το 3^ο έτος (Νόμοι 788a κ.ε.). Σε αυτή την ηλικία το παιδί πρέπει να συνηθίσει το μέτρο, αποφεύγοντας την τρυφηλή ζωή αλλά και την υπερβολική σκληραγώγητη.
- Από το 3^ο έως το 6^ο έτος (Νόμοι 793e κ.ε.). Συγκέντρωση των παιδιών στα ιερά, τα οποία αποτελούν ένα είδος νηπιαγωγείου και τα οποία επιβλέπονται από τις νηπιαγωγούς-τροφούς, δούλες που έχουν δικαίωμα τιμωρίας στα παιδιά, πάντα όμως στα όρια του μέτρου. Ακόμη όμως και οι τροφοί επιβλέπονται για την ορθή εκτέλεση των καθηκόντων τους από ελεύθερες γυναίκες, τις «νομοφύλακες».
- Μετά το 6^ο έτος (Νόμοι 794c κ.ε.). Αρχίζει η συστηματική εκπαίδευση και τα αγόρια χωρίζονται από τα κορίτσια. Ὡστόσο τα μαθήματα σε μεγάλο βαθμό είναι ίδια: γυμναστική για την άσκηση του σώματος (πάλη και όρχηση, αλλά και στρατιωτικές ασκήσεις) και μουσική, για την καλλιέργεια του πνεύματος.
- Από το 10^ο έως το 13^ο έτος. Αρχίζει η εγκύκλια παιδεία, η οποία περιλαμβάνει ανάγνωση, γραφή, αριθμητική, στερεομετρία και αστρονομία.
- Μετά το 13^ο έτος. Οι επίλεκτοι μαθητές διδάσκονται κιθάρα, λύρα και έπειτα μαθηματικά, αστρονομία και τελευταία φιλοσοφία.

Αξίζει πάντως να επισημάνουμε μία σημαντική διαφορά στην πλατωνική παιδεία των *Νόμων* σε σύγκριση με αυτή της *Πολιτείας*. Ενώ στην *Πολιτεία* η αγωγή απευθύνεται κυρίως στα παιδιά των δύο ανώτερων τάξεων, στους *Νόμους* η παιδεία προσφέρεται στα παιδιά όλων των ελεύθερων πολιτών.

4. Παιδαγωγικές αρχές του Πλάτωνα.

Ο Πλάτωνας εισηγήθηκε παιδαγωγικές αρχές που τον καθιέρωσαν ως έναν από τους μεγαλύτερους παιδαγωγούς στην ιστορία της ανθρωπότητας. Πιστεύει στην καθιέρωση της δημόσιας και υποχρεωτικής εκπαίδευσης (Νόμοι 804d) θεωρώντας ότι η αγωγή πρέπει να αρχίζει από τη γέννηση του ανθρώπου, κάτι που επιβεβαιώνουν τα πορίσματα της σύγχρονης Ψυχολογίας και Παιδαγωγικής. Θεωρεί ακόμη ότι η εκπαίδευση οφείλει να είναι υποχρεωτική τόσο για τα αγόρια όσο και για τα κορίτσια (Νόμοι 804d). Ο Πλάτωνας υποστήριξε την ισότητα των δύο φύλων και στην πράξη, αφού άνδρες και γυναίκες έπρεπε να δεχθούν ομοιόμορφη αγωγή, ίδια εκπαιδευτικά μέσα, προκειμένου να ανελιχθούν οι άξιοι στα κατάλληλα αξιώματα (Barrow, 1976, σ. 25).

.Περαιτέρω δίνει σημασία στην εις βάθος γνώση και όχι στην επιφανειακή και ρηχή γνώση, η οποία δεν έχει ουσιαστική αξία (Νόμοι 819a, 811b). Επίσης διατυπώνει τις βασικές αρχές της σύγχρονης παιδαγωγικής και διδακτικής: της αυτενέργειας, της εποπτείας και της συναισθηματικής συμμετοχής στο διδασκόμενο αντικείμενο (Νόμοι 643b-d). Μεγάλη σημασία δίνει στην αξία του διαλόγου, της συζήτησης και στη χρήση των ερωτήσεων και των απαντήσεων. Ωστόσο και ο ίδιος δίδασκε όταν ήταν απαραίτητο στην Ακαδημία του με τη διάλεξη (Field, 1972, σ. 55). Εξάλλου πέρα από θεωρητικός της παιδείας ο Πλάτωνας είχε και διδακτικό έργο στην Ακαδημία του, η οποία κατά τον Newman υπήρξε το πρώτο Πανεπιστήμιο (Σίτος, 1985).

Υπογράμμισε ακόμη ο Πλάτωνας την αξία του καλού παραδείγματος για την επιτυχία του έργου της αγωγής (Νόμοι 729bc· Χουρδάκης, 1999, σ. 18). Οι μεγάλοι πρέπει να έχουν οι ίδιοι ήθος και καλό χαρακτήρα αν θέλουν να δημιουργήσουν μια νέα γενιά με υγιή συμπεριφορά και χαρακτήρα (Χουρδάκης, 1999, σ. 18). Επίσης τονίζει και την παιδαγωγική αξία του παιχνιδιού (Νόμοι 797ab). Αναφέρει χαρακτηριστικά: «Μη βία, ώ άριστε, αλλά παίζων τους παίδας τρέφε». Πράγματι, το παιχνίδι για τα μικρά παιδιά είναι τόσο ισχυρός μοχλός για τη μάθηση, ώστε όταν πετυχαίνουμε να μετατρέψουμε σε παιχνίδι τη μύηση στην ανάγνωση, στη μέτρηση, ή στην ορθογραφία, βλέπουμε τα παιδιά να συμμετέχουν με πάθος σε αυτές τις ασχολίες, οι οποίες χωρίς το παιχνίδι παραμένουν ξένες στην παιδική νόηση.

Πίστευε πως ο άνθρωπος πρέπει να έχει σε κάθε εκδήλωση την έννοια της αρμονίας, του μέτρου και της αναλογίας. Επίσης η παιδεία κατά τον Πλάτωνα συμβαδίζει με την πειθαρχία. Όπως αναφέρει χαρακτηριστικά: «Η γαρ άγαν ελευθερία έοικεν ουκ εις άλλο τι ή εις άγαν δουλειάν μεταβάλλειν και ιδιώτη και πόλει» (Πολιτεία 564a). Η έννοια της πειθαρχίας

αναφέρεται στις αποφάσεις της πολιτείας και το γενικό συμφέρον, στις ηθικές αρχές, στις υποδείξεις του δασκάλου και στις επιταγές της νόησης, καθιστώντας τον άνθρωπο κυρίαρχο του εαυτού του.

5. Κριτική θεώρηση της πλατωνικής παιδείας.

Αναφερθήκαμε προηγουμένως στη σπουδαιότητα των παιδαγωγικών θέσεων του Πλάτωνα. Ωστόσο, προσπαθώντας να εξετάσουμε κριτικά τις πλατωνικές θέσεις για την παιδεία θα επισημάναμε ότι το παιδαγωγικό του σύστημα διακρίνεται για τον ακραίο ιδεαλισμό και σε πολλά σημεία απέχει από την πραγματικότητα. Η παιδεία έχει ταξικό χαρακτήρα, αφού κυρίως στην *Πολιτεία* αυτή προσφέρεται μόνο στις δύο ανώτερες τάξεις, ενώ αποκλείεται η τρίτη τάξη, δηλαδή η πλειοψηφία του λαού και οι δούλοι (Σακκάς, 1985, σ. 135-147). Στους *Νόμους* βελτιώνονται οι θέσεις του Πλάτωνα αφού θεωρεί ότι η παιδεία οφείλει να παρέχεται σε όλους τους ελεύθερους πολίτες, αλλά και πάλι αποκλείονται οι δούλοι. Περαιτέρω διακρίνουμε μία μονομέρεια, αφού για παράδειγμα στην *Πολιτεία* κύριος σκοπός της είναι η δημιουργία καλών φυλάκων και φιλοσόφων, ενώ παράλληλα πιστεύει στην αυστηρή ειδικευση, αφού ο καθένας σε μία πολιτεία, είτε είναι φιλόσοφος είτε πολεμιστής είτε εργάτης και γεωργός, θα πρέπει να μάθει να κάνει ένα μόνο έργο στη ζωή του. Ειδικά οι άνθρωποι της τρίτης τάξης υποχρεώνονται να ασχολούνται μόνο με χειρωνακτικά έργα και όχι με θέματα που απλώνονται πέρα από τη βιολογική τους ύπαρξη και επιβίωση.

6. Σύνοψη

Συνοψίζοντας αξίζει να τονίσουμε ότι ο Πλάτωνας είναι ο πρώτος που κατέστησε την παιδεία αντικείμενο συστηματικής διερεύνησης συνδέοντάς τη με τη φιλοσοφία. Η παιδεία βρίσκεται στην κορωνίδα της ευρύτερης μεταρρυθμιστικής του προσπάθειας, συμβάλλοντας τόσο στην αρμονική ανάπτυξη όλων των δυνάμεων και ικανοτήτων του ανθρώπου, όπως το κάλλος, η τελειότητα, η ψυχοσωματική υγεία του ατόμου και η καλλιέργεια των δεσμών του με το κοινωνικό σύνολο, όσο και σε μια πολιτεία που διακρίνεται για την τήρηση και καλλιέργεια των ηθικών αρχών, την πειθαρχία στους νόμους και την εύρυθμη λειτουργία της.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΕΣ ΠΑΡΑΠΟΜΠΕΣ

Ανδριόπουλος, Ζ.Δ. (1995). *Θέματα από την Ιστορία της Αρχαίας Ελληνικής Φιλοσοφίας*. Θεσσαλονίκη.

Ασπρουλάκης, Κ. (1979). *Νόμοι και άρχοντες σε σχέση με το παιδευτικό πρόβλημα στον Πλάτωνα*. Αθήνα.

Πρακτικά του Ελληνικού Ινστιτούτου Εφαρμοσμένης Παιδαγωγικής και Εκπαίδευσης (ΕΛΛ.Ι.Ε.Π.ΕΚ.), 7ο Πανελλήνιο Συνέδριο 10,11,12 Οκτωβρίου 2014

Barrow, R. (1976). *Plato and education*. London.

Βουρβέρης, Κ. (1969). *Κλασική παιδεία και ζωή*. Αθήνα: Ελληνική Ανθρωπιστική Εταιρεία.

Γεωργούλης, Κ. Δ. (1963). *Πλάτωνος Πολιτεία*. Αθήνα.

Γεωργούλης, Κ. Δ. (1994). *Ιστορία της ελληνικής φιλοσοφίας*. Αθήνα: Παπαδήμας

Δεσποτόπουλος, Κ. (1980). *Πολιτική φιλοσοφία του Πλάτωνος*. Αθήνα: Παπαζήση.

Ζιώγου-Καραστεργίου, Σ. (1996). *Η παιδαγωγική σκέψη από τον Πλάτωνα ως τη Μ. Μοντεσσόρι, Ανθολογία Κειμένων*. Θεσσαλονίκη: Αφοί Κυριακίδη.

Field, G.C. (1972). *Ο Πλάτων και η εποχή του. Μια μελέτη γύρω από τη ζωή και τη φιλοσοφία του 4^{ου} αιώνας π.Χ.*, μτφρ. Α.Η. Σακελλαρίου. Αθήνα: Γρηγόρης

Θεοδωρακόπουλος, Ν. (1930). *Φιλοσοφία της παιδείας*. Αθήνα.

Θεοδωρακόπουλος, Ν. (1970). *Εισαγωγή στον Πλάτωνα*. Αθήνα.

Ισηγόνης, Α. (1964). *Ιστορία της παιδείας*. Αθήνα.

Jaeger, W. (1971). *Παιδεία. Η μόρφωση του έλληνα ανθρώπου, τόμοι Β' & Γ'*, μτφρ. Γ. Βέρροϊου. Αθήνα: Παιδεία.

Κολοκοντές, Δ. *Πλάτων Θεαίτητος, Εισαγωγή-Μετάφραση-Σχόλια*. Αθήνα: Κάκτος.

Μέμμου, Ν. (1994). *Η πολιτεία του Πλάτωνα*. Θεσσαλονίκη: Πουρναράς.

Μιχαηλίδης Νουάρος Α. (1982). *Έφηβοι και παιδεία: Προβλήματα της εφηβικής ηλικίας στο παρελθόν και σήμερα*. Θεσσαλονίκη: University Studio Press.

Ξηροτύρης, Ν. Ιωάν. (1969). *Η κοινωνιολογική σκέψη και ο Πλάτων*. Θεσσαλονίκη.

Πλάτωνος άπαντα (1899-1907). *Platonis Opera, τ. I-V*. Oxford: J. Burnet.

Σακκάς, Ν.Δ. (1985). *Πλάτωνας. Μια κριτική ανάλυση της κοινωνικής-πολιτικής θεωρίας του*. Αθήνα: Gutenberg.

Σακορράφου, Δ. (1957). *Πλάτωνος Κοινωνιολογικά και Παιδαγωγικά αρχαία*. Χανιά: Πετράκη.

Σατώ, Ζ. (1983). *Οι μεγάλοι παιδαγωγοί. Από τον Πλάτωνα και τον Σωκράτη ως τον Τζων Ντιούι και τη Μαρία Μοντεσσόρι*, μτφρ. Κ. Κίτσου. Αθήνα: Γλάρος.

Σίτος, Σ.Κ. (1990). *Πλατωνικά παιδαγωγικά κείμενα*. Ιωάννινα.

Σκουτερόπουλος, Ν.Μ. (2003). *Πλάτων Πολιτεία*. Αθήνα: Πόλις.

Taylor, A.E. (2000). *Πλάτων. Ο άνθρωπος και το έργο του*, μτφρ. Ι. Αρζόγλου. Αθήνα: Μορφωτικό Ίδρυμα Εθνικής Τράπεζας.

Χουρδάκης, Γ.Α. (1999). *Θέματα από την ιστορία της παιδείας*. Αθήνα: Γρηγόρης.

Abstract

Plato is one of the great philosophers who have developed a systematic theory of education, which constitutes the main concern of the state. Apart from his theoretical ideas, the Athenian philosopher developed also in practice an outstanding teaching and educational activity through his Academy. In this paper, following the first biographical information and his bibliography, his pedagogical principles will be presented, specifically through two of his most significant works, *The Republic* and *Laws*. It will be highlighted that Plato supports timeless pedagogical positions (especially in *Laws*), including that educating a child should begin from infancy, the establishment of public and mandatory education not only for boys but also for girls, the great educational worth of play and the value of the good example. Furthermore, it is ascertained that he was the first to put forward the basic principles of modern didactics: self-activity, supervision and emotional involvement in the subject taught. At the end of this presentation there will be a critical analysis of certain positions through the prism of contemporary reality.